cerare II (1921); Svenskt biografiskt lexikon, ny följd, X (1907); Fr. Bienemann *jun.*, Die Capitulation Dorpats 1704 (Mitt. XVI, 1896); *idem*, Die Katastrophe der Stadt Dorpat während d. nord. Krieges (1902); F. F. Carlson, Sveriges historia under konungarne af Pfalziska huset VI—VII (1881—85). *A. R. C.*

SNELL, Karl Philipp Michael, pedagoog ja kirjanik, sünd. 16. VII 1753 ukj. Katzenellenbogeni krahvkonnas Dachsenhausenis Saksamaal kirikuõpetaja pojana, õppis 5 a. usuteadust Giesseni ülikoolis, huvitudes siiski peamiselt filosoofiast ja pedagoogikast, toimis a.-st 1775 õpetajana Giesseni pedagoogiumis, omandas kohalikus ülikoolis a. 1777 mag. astme ja tuli a. 1780 toomkooli rektoriks Riiga. Toiminud sel kohal ka rohkesti kirjanduse alal, loobus ta a. 1787 ametist, pöördus tagasi Saksamaale ja sai a. 1797 kirikuõpetajaks Brandoberndorfi Hessen-Darmstadtis, kus suri 22. XI 1806 ukj. — Riias viibides avaldas S. rohkel määral väiksemaid filosoofilist ja pedagoogilist laadi kirjutisi, milledest näit. mainitagu »Ueber Livlands Glückseligkeit« (Riia, 1782) ja »Patriotische Unterhaltungen« I—II (Riia, 1785, Põltsamaa, 1786, artikleid ka teistelt autoreilt), kirjeldas Riia linna vana ja uut sisekorraldust Schlözer'i »Staatsanzeigen'ites« (44. vihus, a. 1787) j. m., kuid need tööd pole püsivama väärtusega. Tema tähtsaim töö on aga »Beschreibung der russischen Provinzen an der Ostsee« (Jeena, 1794, 364 lk.), milles ta erilise vaatluse alla võtab Eesti-, Liivi- ja Ingerimaa »loomuliku« ja politilise kujunemise, kaubanduse, laevanduse, kombed, tsiviil- ja sõjaväelised olud jne. Töö, mis nähtavasti õige rohkel määral põhjeneb Hupel'i (vt.) »Topographische Nachrichten« andmeil ja tundub selle mõju all olevat ka ainestiku jaotuses, on siiski võrdlemisi tõetruu Baltimaade kaasaegse olukorra kajastus, kirjeldab m. s. üsna õigeis värves läti ning eesti soost rahvastiku olukorda ja on leidnud kasutamist mitmes hilisemas töös, nii näit. J. C. Petri' (vt.) poolt.

Recke-Napiersky IV; Fr. W. Strieder, Grundlage zu einer Hessischen Gelehrten u. Schriftsteller Geschichte XV (1795), lk. 41—53; Nord. Misc. IV, 129—33, XI—XII, 389 jj. *O. L.*

SNELLMANN, vt. **WIRKKUNEN.**

SOHBEBG, vt. **SOOBERG.**

SOKOLOVSKI (Sokolowsky), Ernst, kirikuõpetaja ja koolitegelane, sünd. 8. II 1833 Lätimaal Roopas kirikuõpetaja pojana, õppis 1850—56 Tartu ülikoolis usuteadust ja oli aa. 1860—91 kirikuõpetajaks Vändras; heideti ametitalituste ettevõtmise pärast kreeka-õigeusuliste juures Riia ringkonnakohtu poolt vaimulikust seisusest välja ning mõisteti 1-ks aastaks vangi, mis karistus aga keisri poolt vähendati Liivimaalt väljasaatmiseks. Hiljemini oli S. kirikuõpetajaks Paldiskis, kus surigi 26. II 1899 südamerabandusse. — S. oli hea kõnemees ja agar haridustegelane. Ta asutas Vändra klk.-s uusi vallakoole, tema ettepanekul lahutati Vändras klk.-kooliõpetaja amet köstri ametist ja ehitati ajakohane koolimaja. S. korraldas oma klk. kooliõpetajate konverentse proovitundidega ja revideeris asjatundlikult koole, olles kaua aega Pärnumaa koolide vaimulik revident. Suured teened on S.-l tummade hariduse korraldamise alal Eestis. Ta tutvus Saksamaal tummade õpetamise viisiga, õpetas ise 2 last Eestis kõnelema ja rajas a. 1866 Vändras esimese tummade kooli Eestis; kooli põhikapitaliks oli parun G. Krüdener annetanud 1000 kuldrubla. Kooli ülalpidamiseks asutas S. »Hephata« seltsi. Hiljemini on kool üle viidud Porkuni mõisa Virumaal.

Ristir. Pühap. leht 1899, nr. 13; Post. 1899, nr. 37 j. m. saadud andmed. *A. J.*

SOMMELIUS, Gustaf Johan, teadusmees ja ajaloolise ainestiku koguja, sünd. a. 1726 Malmös Rootsis raehärra pojana, õppis Lundi, Upsala ja Greifswaldi ülikoolis, omandas viimases a. 1748 *mag. phil.* astme, sai a. 1749 Lundis idamaa keelte ja kreeka keele dotsendiks ja hiljemini samas linnas kooliõpetajaks. A. 1767 nimetati ta Lundi ülikooli raamatukogu-hoidjaks, mis ametis ta oli oma surmani 19. VI 1800 Lundis, pidades vastavate määruste põhjal ka loenguid kasvatusteaduse ajaloost. — S. oli haruldase produktiivsusega teadusmees; tema juhatusel on koostatud ja kaitstud üle 400 akadeemilise väitekirja, millede seast Baltimaade ajaloo suhtes väärib tähelepanu *Regiae academiae Gustavo-Carolinae sive Dorpato-Pernoviensis Historiae* (Lund, 1790—96). H. L. C. Bacmeister'i (vt.) töö »Nachrichten v. d. ehemaligen Universitäten zu Dorpat u. Pernau« kõrval on ülalmainitud väitekiri tähtsamaid trükitud allikaid Liivimaa ülikooli ajaloo alalt, kuigi see töö jäi lõpetamata. S.-e suured käsikirjalised kogud Lundi ülikooli raamatukogus sisaldavad ainestikku ka Eesti- ja Liivimaa kooli-ajaloo alalt.

H. Hofberg, Svenskt biogr. handlexikon II (1906); Napiersky, Gesch.-Schr., 124—26; M. Weibull ja E. Tegnér, Lunds universitets historia 1668—1868, II (1868), lk. 289—93. *A. R. C.*

SOMMER, Georg, tulundustegelane, sünd. 6. III 1869 Riias pruulija pojana, õppis aa. 1886—88 Riia kaubanduskoolis, teotses siis ärialal ja kutsuti a. 1903 Kohila paberivabriku

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 479